

# Mistillitsforslag mot byrådsleder Monica Mæland (H)

## 1. Innledning:

Partiene Ap, Venstre, SV, Rødt, MDG, Sp og Byluftlisten er enige om å fremme mistillitsforslag mot byrådsleder Monica Mæland (H). Mistillitsforslaget er basert på manglende oppfølging og gjennomføring av tverrpolitiske vedtak om opprusting av bergensskolene, samt at nødvendig og relevant informasjon er holdt tilbake for bystyret og byens borgere.

Mistilliten knyttes til en rekke saker og prosjekter, men vil særlig relateres til følgende saker, som må sees i sammenheng: Skolebruksplanen for årene 2007-2016, Arbeidstilsynets tilsynsrapport fra august 2011 og påfølgende handlingsplan vedrørende de 11 mest utsatte skolene i Bergen fra vinter/vår 2012. Videre bygges mistilliten også på manglende informasjon og hemmelighold fra byrådet til bystyret om tilstanden ved flere av skolene i Bergen herunder fraråding av utvendige fasadetiltak.

Siden desember 2006 har byrådet hatt fire skolebyråder og fire finansbyråder, alle byråder med viktig delansvar for å følge opp bystyrets vedtak. I tillegg hadde byråd for næring, eiendomsforvaltning og samferdsel ansvar for BKB i perioden 27. april 2010 til etter valget i 2011. I hele perioden har imidlertid Bergen hatt samme byrådsleder, som skal lede byrådet og følgelig har det overordnede ansvaret for både byrådets arbeid og for å følge opp bystyrets vedtak.

## 2. Reglement:

Mistillit er basert på følgende vedtatte reglement i bystyret:

### «8.1 Fremsetting og behandling av mistillitsforslag

*Forslag om at byrådet skal fratre og meddelelse fra byrådet om fratreden skal fremsettes i bystyrets møte. Det kan reises mistillitsforslag og fattes mistillitsvedtak uten at andre byrådsalternativer er framlagt. Mistillitsforslag kan reises mot hele byrådet eller en byråd. Den som fremsetter et mistillitsforslag gis anledning til skriftlig å utdype forslaget innen en uke etter møtet hvor forslaget ble fremsatt. Forslaget skal behandles i bystyrets neste møte med mindre to tredjedeler av de møtende krever umiddelbar avstemning.»*

## 3. Bakgrunn og konkretisering:

Gjennom arbeidet med skolebruksplanen i 2006 var det en tverrpolitisk erkjennelse av behovet for et kraftig løft når det gjaldt skolebygg i bergensskolen. Erkjennelsen var dels basert på byrådets forslag, dels på Komite for oppvekst sine befaringer av en rekke skoler, folkemøter i bydelene og gjennom en rekke reportasjer i media, som alle avdekket et stort etterslep når det gjaldt nybygg, opprustning og vedlikehold.

På bakgrunn av dette var det enstemmig og tverrpolitisk enighet om å satse på opprusting, nybygg og bedret vedlikehold av skolene i Bergen.

To av de enstemmige vedtakene i sak 299/06 (*Modernisering av Bergensskolen 2007-2016*) lød slik:

1. *Bystyret legger en helhetlig strategi for rehabilitering og fornying av skoleanlegg til grunn for en modernisering av bergensskolen slik det framkommer i premissene i saken.*

og

4. *Bystyret ber byrådet sikre godkjent inneklima på samtlige skoler innen utgangen av økonomiplanperioden 2007-2010. Tiltaket styrkes med ytterligere 31 mill. i økonomiplanperioden.*

Det fremkom i komite for oppvekst sin høring 28. mars 2012 at byrådet mener at Bergen kommune ikke har noen vedlikeholdsplan. Skolebyråd Harald Victor Hove og finansbyråd Liv Røssland uttalte at skolebruksplan-dokumentet hverken var en vedlikeholdsplan eller investeringsplan for skolebyggene i Bergen, men kun en plan for skolestruktur. (Byrådene kunne heller ikke vise til andre dokumenter som representerte en vedlikeholdsplan eller gav bystyret en samlet oversikt over behovet.)

Dette strider mot byråds sak 320/06 «*Modernisering av bergensskolen 2007-2016*», som var utgangspunktet for bystyrets behandling av skolebruksplanen (bystyresak 299/06):

(..) «*Det dokumenterte etterslepet på vedlikeholdssiden og skoleanleggenes bygningsmessige standard tilsier at tiden er inne for store investeringer i eksisterende skolebygg.*» (..)

(..) «*Byrådet legger i denne saken opp til en stor satsing på rehabilitering og fornying av våre skoleanlegg. Skolebruksplan 2007 – 2016 er en grundig utredning som synliggjør behov i forhold til kapasitet, rehabilitering og tilpasning til varierte pedagogiske arbeidsmåter. Videre skisserer skolebruksplanen strategier for å imøtekomme disse behovene, bl.a. i forhold til struktur og flerbruk/samløkalisering.*» (..)

(..) «*Byrådets sak er basert på skolebruksplanen og foretar politiske prioriteringer og veivalg i forhold til de problemstillinger og strategier som planen trekker opp. Skolebruksplanen viser et samlet investeringsbehov på 3 milliarder kroner.*» (..)

(..) «*Byrådet tar sikte på oppgradering av all bygningsmasse med standard 3 i løpet av planperioden 2007 – 2016, med hovedvekt på tiltak tidlig i planperioden.*» (..)

(..) «*Byrådet ser det som en utfordring å etablere et nivå for vedlikeholdsbudsjettet for skolesektoren som hindrer videre bygningsmessig forfall.*» (..)

Etter bystyrets behandling av sak 299/06 har en rekke prosjekter i budsjettårene etter 2007 blitt utsatt og/eller forandret.

I tillegg har ikke byrådet fulgt opp bystyrets vedtak i sak 299/06 om å opprette avlastningsskoler, som kan ta i mot alle elever fra en skole i en rehabiliteringsperiode og derigjennom redusere behovet for midlertidige brakkøløsninger og ad hoc-løsninger.

Av en rekke utsatte/endrete prosjekter har vi valgt ut noen eksempler:

### Alvøen skole:

**Bystyresak 299/06. Premissene i saken: Plassert i prioriteringsgruppe A for bygging av nye areal og rehabilitering. Riving av dårlig bygningsmasse og utvidelse til fullverdig B21-skole.**

Etter tilsyn fra Arbeidstilsynet i 2011 skriver byrådet: Det er i forbindelse med kartleggingen avdekket et generelt behov for oppgradering av byggene også inkludert ventilasjonsanlegg. Strakstiltak vil være å gjennomgå rutiner for bruk av bygget, varme og brannsikkerhet. Langsiktig tiltak er å bygge ny østfløy og rehabilitere og oppgradere resten av bygningsmassen.

Dagens situasjon: Uavklart. Bystyrets vedtak fra 2006 er ikke fulgt opp. Har sprengt kapasitet, hovedbygning i svært dårlig forfatning, nedstengt skolebygg, midlertidige brakker. Nybygg vil ikke møte kapasitetsbehov i fremtiden. Midlertidige brakker blir stående.

### Garnes ungdomsskule:

**Bystyresak 299/06. Premissene i saken: Plassert i prioriteringsgruppe A for bygging av nye areal og rehabilitering. Det skulle bygges ny U15-skole på eksisterende tomt.**

Etter tilsyn fra Arbeidstilsynet i 2011 vedtas følgende: Garnes ungdomsskole skal legges ned og det skal bygges ny skole på Seimsmyrane. Det er avsatt 250 millioner kroner til dette. Det er antatt at bygget står ferdig 2015-2016.

Prosjektet endres og forskyves med nok et år i bystyresak 186/12 - 1. tertialrapport 2012: 250 millioner kroner tas ut av prosjektet på Seimsmyrane. Nå heter det i bystyresaken at (..) «*Skal gjennomføres som OPS-prosjekt. Forventet ferdig 2016/2017.*»

Dagens situasjon: Uavklart. Bystyrets vedtak fra 2006 er ikke fulgt opp. Usikkerhet knyttet til prosjektet Seimsmyrane gjør at elevene på Garnes fremdeles må gå på skolen.

### Landås skole:

**Bystyresak 299/06. Premissene i saken: Plassert i prioriteringsgruppe A for bygging av ny skole. Det skulle bygges ny B14-skole på eksisterende tomt.**

Prosjektet endres i bystyresak 302/10 «*Bærekraftig skolestruktur i Bergen 2011-2024*»: Landås skole skal få permanente arealer i tidligere Ulriken skole fra høsten 2012. Høyblokken skal rehabiliteres og i tillegg skal skolen få noe utvidelse slik at kapasiteten øker fra 400 til 450 elever.

Etter Arbeidstilsynets tilsyn i 2011: Byrådet snur på nytt og foreslår nå følgende: Til erstatning for tidligere vedtatt oppveksttun samlokalisert med folkebiblioteket, bygges det ny skole på Landås skole sin tomt. Skolen tilrettelegges for 450 elever inkl. elevgruppe med spesielle behov. Skolen bygges som OPS-prosjekt. Merknaden for skoledelen innarbeides i rullert økonomiplan 2013- 2016.

I juni 2012 skriver byrådet (ved finansbyråd Liv Røssland og skolebyråd Harald Victor Hove) et brev til foresatte og foreldre ved Landås skole: «*Vi har tidligere antatt ferdigstilling i løpet av 2014. Opprinnelig planla vi rehabilitering av gamle Ulriken skole som ny Landås skole. Vi bygger nå en helt ny skole for å sikre en bedre totalløsning for Landåselevne. Dette valget medfører at tidspunktet for ferdigstilling forskyves fra 2014 til 2015.*»

Dagens situasjon: Uavklart. Bystyrets vedtak fra 2006 er ikke fulgt opp. Elevmassen er flyttet vekk fra Landås skole. I forslag til budsjett for 2013 blir riving av den gamle skolen flyttet til 2013 og endelig ferdigstillingstidspunkt er ikke avklart: «*Endelig ferdigstillingstidspunkt vil bli avklart når OPS-leverandør er valgt og kontrakt inngått.*»

Tilleggsnote om ressursbruk: I november 2011 meldte media at Bergen kommune hadde brukt minst 6,5 millioner kroner for å kunne holde Landås skole åpen ut skoleåret 2011/2012. I høringen i Komite for oppvekst 28.03.2012, kunne skolebyråden opplyse om at utgiftene var mer enn doblet. Følgelig ble mer enn 13 millioner kroner brukt i et mislykket forsøk på å holde skolen åpen.

### **Nattland skole:**

**Bystyresak 299/06. Premissene i saken: Plassert i prioriteringsgruppe A for bygging av nye areal og rehabilitering. Utbygging også i forbindelse med ny skole for hørselshemmede.**

Som følge av utsettelse fra byrådet samt forsinkelser av bygging av Sædalen skole, byggetrinn 1 og 2, og mangel på øvrige avlastningsskoler som forutsatt i 2006, ble bygging av nye arealer og rehabilitering utsatt.

I 2011 ble 18 seksjoner med brakker som hadde stått på Smørås skole siden 1999, flyttet til Nattland skole for å avlaste skolen som hadde 16 klasserom med svært dårlig innelima.

Dagens situasjon: Uavklart. Bystyrets vedtak fra 2006 er ikke fulgt opp. Store kapasitetsutfordringer. Brakker flyttet fra Smørås skole til Nattland er stengt ned. Ny brakkeskole for å avlaste Nattland skole blir bygget i årsskiftet 2012\2013 i nærheten av Sædalen skole. Elevmassen skal nå splittes i tre: På Sædalen skole, på ny brakkeskole og i lavvoer. Ungdomstrinnet blir igjen på Nattland skole.

Tilleggsnote 1 om ressursbruk: Sædalen skole går på en kraftig budsjettsmell fra skissert 136 millioner kroner i skolebruksplanen 2006 til endelig pris 214 millioner kroner for byggetrinn I og 40 millioner kroner for byggetrinn II. Til sammen utgjør dette 254 millioner kroner, 118 millioner kroner mer enn skissert i 2006.

Tilleggsnote 2 om ressursbruk: Fem millioner kroner ble brukt på demontering, flytting og montering av brakkene fra Smørås skole til Nattland. Ytterligere to millioner kroner ble brukt på å pusse opp brakkene. Kort tid etter skolestart høsten 2012 ble brakkene stengt ned pga. fuktskader. Estimert kostnad for ny brakkeskole var først på 60 millioner kroner. Kostnaden skal nå være 80 millioner kroner. Brakker på Nattland skole er stengt. Elevmassen er splittet. Store kapasitetsproblemer.

### **Møhlenpris skole:**

**Bystyresak 299/06. Premissene i saken: ikke satt i prioriteringsgruppe for bygging av nye areal og rehabilitering. Bystyret ga byrådet fullmakt til å gjennomføre salgsprosess av Møhlenpris skole med forutsetning at skolen skulle rehabiliteres, oppgraderes og at kommunen inngår langsiktig leieavtale med ny eier.**

I ettertid inngår byrådet en intensjonsavtale med Høyteknologisenteret AS. Forslaget var at den gamle skolen selges, rehabiliteres av kjøper, og deretter leies tilbake av kommunen. Prosjektet blir ikke realisert.

Etter tilsyn fra Arbeidstilsynet i 2011 vedtas følgende: Møhlenpris skole totalrehabiliteres for å tilfredsstille myndighetskrav. Det etableres oppvekststun i den rehabiliterte bygningsmassen.

Skolebruksplanen og barnehageplanens areal og funksjonsprogrammer legges til grunn for prosjektet med korrigering for å ivareta funksjonen som baseskole for morsmålsundervisning. Merkostnader innarbeides i rullert økonomiplan for 2013-2016.

Dagens situasjon: Uavklart. Bystyrets vedtak fra 2006 ikke fulgt opp. Brakker til Møhlenpris skole som skulle være klare til skolestart høsten 2012 har blitt forsinket, og er i første omgang utsatt til oktober 2012.

**Stengte klasserom:** Etter det bystyret kjenner til, er klasserom/undervisningsbygg stengt ned på:

- Varden skole
- Nattland skole
- Søreide skole
- Alvøen skole
- Minde skole

I tillegg er Landås skole i sin helhet stengt ned. Møhlenpris skole skal stenges ned i sin helhet i løpet av kort tid. Man kan for øvrig ikke utelukke at omfanget er større, men bystyret er ikke orientert om dette. Utover dette er det utstrakt bruk av brakkeløsninger på flere skoler i Bergen.

**Inneklima:** 19 skoler i Bergen er ikke inneklimagodkjent pr. september 2012. Vedtaket i skolebruksplanen fra desember 2006 innebar at samtlige skoler skulle være godkjent innen utgangen av 2010.

I tillegg fremkommer det i Brennpunkt-dokumentaren «*Det er noe i luften*» på NRK1 28. august 2012 at skoler som for mange år siden ble inneklimagodkjent, antakelig ikke ville fått ny godkjenning. Bystyret er ikke gjort kjent med slike opplysninger fra byrådet tidligere.

**Rapporter og kunnskap ikke lagt frem for bystyret:** Når det gjelder tilbakeholdte rapporter og notater som dokumenterer konsekvenser av foreslåtte tiltak, nevnes Minde, Møhlenpris og Varden skoler. Følgelig har bystyret fattet vedtak på feile premisser.

**Rapportering av vedlikeholdsbehov:** Siste totale vedlikeholdsrapport fra Bergen Kommunale Bygg (BKB) ble lagt frem i 2005. Om situasjonen etter dette har finansbyråd Liv Røssland uttalt i skriftlig svar på spørsmål (Komite for finans 13.06.2012): *”Etter BKB ble etablert, har det ikke vært fremlagt konkrete vedlikeholdsplaner, men rapportert inn tall for skolene som har vært håndtert i den årlige budsjettprosessen. Det fremgår av de årlige budsjetter hvilke behov som er meldt inn. Disse budsjettene er vedtatt i bystyret.”*

Med bakgrunn i dette har vi foretatt en gjennomgang av aktuelle dokumenter:

- Ved gjennomgang av budsjettene for 2008 til 2012 finner vi ikke noen slik rapportering. Leses budsjettet for 2009 isolert kan vi få inntrykk av at det totale vedlikeholdsbehovet er på 400 millioner kroner. Dette var ikke tilfellet da det viste seg at det bare var det ytre vedlikeholdsbehovet som inngikk i denne kalkylen og indre vedlikeholdsbehov var således ikke omtalt. Kostnadsbehov for utvendig vedlikehold er i budsjettet for 2009 anslått til 415 millioner kroner og byrådet mener at dette hentes inn gjennom en ekstra bevilgning for 2009 og 2010. Ettertiden har vist at så ikke var tilfelle.
- I budsjettet for 2011 omtaler byrådet om inneklima: *”Byrådet vil videreføre arbeidet med å få alle skoler godkjente, men ser at dette er en stor utfordring: Det kommer stadig nye krav om hva godkjenningen skal omfatte, og eldre skoler må godkjennes på nytt samtidig som igangsatte tiltak blir dyrere enn forventet.”* I høringen ble dette tilbakevist i Helsevernetaten. Kravene er uendrede, det er skolene som har blitt verre. I budsjettdokumentet forledet således byrådet bystyret på faktum.
- Årsmeldingene inneholder ingen omtale av vedlikeholdsbehovet. I 2011 er Arbeidstilsynets kontroll omtalt.
- Skolebruksplanen fremlagt i 2010 omtaler de nevnte 415 millioner kroner og opplyser om et behov for indre vedlikehold utover dette. I motsetning til 2006-planen gir 2010-planen ingen oversikt over alvorlighetsgraden (1 til 3) på manglende vedlikehold. Det gis heller ikke en oversikt over estimert kostnad.
- Ingen av byproposisjonene opplyser om størrelsen av vedlikeholdsetterslepet. Byproposisjonen fra 2010 omtaler det ikke i det hele tatt. Byproposisjonen fra 2012 gir et tilbakeblikk på situasjonen frem til 2005. Etter 2005, er det ikke gitt tall for etterslepet.

Gjennomgangen viser at byrådet ikke har gitt bystyret opplysning om samlet vedlikeholdsbehov etter 2005 utover de 400 millioner kroner som er nevnt i 2009-budsjettet og som viste seg å gjelde ytre vedlikehold og fasadeoppussing. Tvert imot gir informasjonen bystyret grunn til å tro at vedlikeholdsetterslepet er vesentlig mindre alvorlig enn det faktisk er. Finansbyråd Liv Røssland sine opplysninger i skriftlig svar (Komite for finans 13.06.2012) kan heller ikke verifiseres. I SINTEF-rapporten (vedr. Landås skole) anklages byrådet også for å bestride forelagt dokumentasjon og gjennomføre perifere og utsettende tiltak.

Totalt sett viser dette at byrådet ikke har gitt bystyret objektiv informasjon og dokumentasjon. Dette er et alvorlig tillitsbrudd og forringer systematisk kvaliteten på bystyrets avgjørelser.

Vi kan følgelig konkludere med at status per 2011 var at vesentlige deler av, og vedtak i skolebruksplanen, fra desember 2006 ikke var gjennomført som vedtatt. I tillegg var viktig og konkret informasjon vedrørende minst tre skoler ikke gjort kjent for bystyret.

**Arbeidstilsynet og påfølgende handlingsplan:** I juni 2011 gjennomførte Arbeidstilsynet tilsyn ved tre bergensskoler: Landås, Møhlenpris og Varden. Samtlige tre skoler ble i skolebruksplanen fra desember 2006 vedtatt enten rehabilitert eller revet for å gi plass til nybygg. Når det gjelder Landås og Møhlenpris ble disse i skolebruksplanen fra 2006 vedtatt hhv. revet for å gi plass til nybygg (Landås) og rehabilitert (Møhlenpris).

I Arbeidstilsynets rapport fra august 2011 fremgår det i pkt. 4 under kapittelet «*Begrunnelser for vedtak og pålegg*» at a) *Medvirkning fra skoleledelse og/eller verneombud/ansatte ikke er tilfredsstillende ivare tatt i arbeidet med rutinene for kartlegging og strategien for vedlikehold eller planer for rehabilitering.* Og b) *Planer og prioritering synes ikke å ha tilstrekkelig politisk forankring gjennom behandling i politiske utvalg/bystyre.*

Arbeidstilsynet ga også i sakens anledning SINTEF i oppdrag å foreta en uavhengig/ekstern vurdering av inneklimasituasjonen ved Landås skole, som forelå 08.12.11. I denne rapportens sammendrag fremgår det blant annet følgende:

- *Samtlige bygg på Landås skole har betydelige fuktskader. Dette har vært synlig lenge og problemene er dokumentert flere ganger.*
- *Det har ikke blitt gjennomført tiltak som stanser mulig fukttilførsel inn i isolerte vegger.*
- *Risikoen for helseplager hos brukerne av bygget er vurdert til uakseptabelt høy.*
- *Byggeier har i liten grad vist vilje til å ta tak i disse realitetene. Det virker som byggeier heller har fokus på å bestride forelagt dokumentasjon og gjennomføre perifere og utsettende tiltak.*

Hadde byrådet iverksatt vedtakene fra 2006, ville blant annet ny Landås skole stått ferdig og Møhlenpris skole ville vært ferdig rehabilitert.

Byrådet skriver selv i byrådssak 88/12:

*«Arbeidstilsynet konstaterte i sin rapport av 26.08.11 at alle tre skolene bar preg av mangelfullt vedlikehold, og varslet pålegg overfor Bergen kommune. De senere pålegg av 30.11.11 omfattet kartlegging av den bygningsmessige tilstanden ved samtlige 89 skoler i Bergen kommune med tanke på fuktproblematikk og inneklima, kartlegging av inneklimarelaterte helseplager hos de ansatte ved alle skolene, samt av de ansattes toalett- og arbeidsplasser. Videre skulle kommunen sørge for at ventilasjonen ved samtlige skoler var i tråd med behovet, utarbeide tilfredsstillende rutiner for systematisk vedlikehold, tilfredsstillende rutiner for medvirkning og avvikshåndtering.*

*I dialog med Arbeidstilsynet ble påleggene i første omgang begrenset til 11 av byens skoler og fristen for å imøtekomme påleggene ble satt til 01.04.12. Innen fristen må kommunen fremlegge en tidfestet*

*og prioritert plan for midlertidige tiltak og mer omfattende rehabiliteringer for å bedre utliferdsstillende inneklima. Resultat av tilstandskartlegging og planer for tiltak skal være lagt frem for styrende organ.»*

Bystyret vedtok 14. mai 2012 handlingsplan for opprusting av de 11 mest presserende skolene i Bergen. Dersom byrådet hadde fulgt opp skolebruksplanen fra 2006, hadde denne handlingsplanen vært overflødig. I tillegg konstaterer vi nå at byrådet, cirka 5 måneder senere, har prosjekter i handlingsplanen som blir forsinket, midlertidige løsninger fungerer ikke og kostnader øker utover tidligere anslag.

#### **4. Konklusjon:**

Dersom byrådet hadde fulgt opp den tverrpolitisk vedtatte skolebruksplanen av desember 2006, hadde Bergen ikke kommet opp i den situasjonen som blant annet Arbeidstilsynet avdekket gjennom tilsynet i 2011, og som ytterligere ble belyst gjennom skolehøring i Komite for oppvekst 28. mars 2012, samt en rekke dokumenterende reportasjer i media. Det er følgelig helt andre aktører enn byrådet som har fremskaffet, dokumentert og videreformidlet informasjon om skoleforfallet ved en rekke skoler i Bergen. Videre er relevante rapporter om flere skoler ikke lagt frem for bystyret. Til slutt konstaterer vi at flere prosjekter i handlingsplanen fra mai 2012 allerede nå sprekker på tid og kostnad.

Selv om det er en samlet opposisjon som fremmer mistillitsforslaget på bakgrunn av ovenstående argumentasjon, vil vi understreke at det først og fremst er elever, foresatte og ansatte i bergensskolen som er rammet av byrådsleders og byrådets manglende oppfølging av vedtakene fra skolebruksplanen vedtatt i desember 2006.

Etter en samlet vurdering har partiene Ap, Venstre, SV, Rødt, MDG, Sp og Byluftslisten besluttet å fremme mistillitsforslag mot byrådsleder Monica Mæland (H).

#### **5. Forslag til bystyret:**

Byrådsleder Monica Mæland (H) har ikke bystyrets tillit.

Bergen, 2. oktober 2012

Harald Schjelderup (Ap)

Julie Andersland (V)

Oddny Miljeteig (SV)

Torstein Dahle (R)

Sondre Båtstrand (MDG)

Ove Sverre Bjørdal (Sp)

Endre Tvinnereim (Byluftlisten)